

GOD ETIK EN FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT LYCKAS

**Per Westlund, ordförande SAFE
Påldagen 2009**

God etik är en förutsättning för att lyckas.

Varför?

– Vi handlar på förtroende. Det som skall byggas ligger framför oss i tiden och det är på löften att utföra ett arbete i morgon som åtaganden görs i dag. Vi kan inte provköra produkten innan vi bestämmer oss utan litar på att det som är avtalat blir utfört.

-Vi arbetar oftast med andras pengar och för andras räkning. Det kan gälla en statlig eller kommunal upphandlare som arbetar med skattepengar eller en konsult som skall ge en bra lösning till den som köpt tjänsten eller en entreprenör eller leverantör som säljer till en kund. Det är nästan alltid någon annan som betalar min lön. Det ger ett särskilt ansvar.

-Det vi i pålbranschen gör syns inte när arbetet är färdigt. Det går att dölja fel eller oriktiga utföranden. Just därför har vi ett särskilt ansvar att inte frestas till bristande etik.

-Det vi gör skall fungera länge, ofta i hundratals år. Grundläggningen av Gamla Stan i Stockholm är t.ex. till stora delar från 1500-och 1600-talet .

-Det vi gör utgör grunden för det någon annan skall bygga vidare på och kunna lita på är rätt och håller.

Vad är etik?

Det är enkelt att säga att man självklart arbetar med god etik men i praktiken blir det ibland svårare. Det är ju vad man gör och inte vad man säger som räknas. Praktisk etik kan ofta innebära att göra rätt avvägningar.

Låt mig ta ett exempel: Är det god etik att kraftigt överdimensionera? Nej knappast för då missutnyttjar vi knappa resurser. Är det god etik att underdimensionera? Nej definitivt inte. Då kan vi få stora skador.

Vad är då rätt avvägning? Jag tror att det bästa svaret är att man skall göra så som man själv vill bli behandlad. Helt enkelt det kristna kärleksbudet.

För att hitta rätt avvägningar i praktiken och tillämpningen måste vi ha en dialog med alla parter i processen. Här har SAFE en viktig roll genom att SAFE samlar alla intressenter i hela grundläggningssektorn.

Vi har en ny och aktiv etikdiskussion idag

Den första förutsättningen är att alla säkerställer en fungerande konkurrens. Den självklara attityd som idag finns att konkurrensen skall fungera får aldrig tappas bort. Ett felsteg gör att allt förtroende raderas. Att det nu är svårare tider får inte bli en frestelse.

Några exempel på etikfrågor som idag diskuteras i pålbranschen

-Arbetsmiljön. Vi får aldrig konkurrera med dålig arbetsmiljö genom att spara på säkerheten för dem som utför arbeten på arbetsplatserna. Det är gambling med medarbetares liv och hälsa. Vi måste ha grusade grunder, säkerhetsavstånd och rätt och kunnig bemanning.

-Uppge felaktiga pållängder eller lämna förskönade mätresultat. Det är tack och lov ovanligt men det finns fall som måste betraktas som rent brottsliga.

-Utnyttja någon parts bristande kunskap för att få egen otillbörlig vinning. Det är att missbruka ett förtroende.

-Misskreditera andra . Det ger dålig smak och är oftast dålig marknadsföring för den som gör det. Visa i stället vad du kan själv. Vi är i SAFE beredda att ta upp till diskussion fall där någon påstås ha metoder som innebär illojal konkurrens eller anses ta stora risker som förstör för seriösa aktörer. Ta upp sådana fall med SAFE's styrelse så hoppas vi att en enkel hearing med berörda parter klarar ut frågan. Kanske var det sant, kanske var det ett osant rykte. Vi tror att diskussionen räcker för att rensa bort många problem.

-Motarbeta nya idéer. Att motsätta sig förnyelse konserverar branschen. Många nya metoder har kommit in i Sverige från andra länder under senare år. Det är positivt. Det är dock viktigt att testa metoderna först och i rätt sammanhang.

-Överutnyttja teoretiska lastfall som ej är genomförbara i praktiken. Alla som gör design och handlingar måste vara kunniga nog att förstå verklighetens förutsättningar. Rakheten på en påle kanske inte är möjlig att säkerställa i praktiken

-Surfa mellan olika normer och regelverk för att hitta genvägar. De regler vi använder måste vara relevanta och utförbara. För att välja rätt krävs kompetens och erfarenhet. Här måste vi arbeta aktivt när nya EU-regelverk införs så att tillämpningen och utförandet blir bra.

-Upphandlingar som lägger risken på fel part. Det man kan påverka och förutse är naturligt att man tar ansvar för. Att lägga ansvaret för sådant man inte kan påverka, t.ex. fel i grundundersökningar eller lagändringar som inte kan förutses, på entreprenören inbjuder till chanstagning och leder ofta till senare tvister. Man skall kunna lita på uppgivna förutsättningar.

-Orimliga priser. Att lämna ett uppenbart underprisat anbud och chansna på att tjäna in det på förändringar och juridiska tvister är oetiskt av en entreprenör. Men det är även oetiskt av en upphandlare att driva igenom en upphandling där entreprenören inte har en chans att tjäna pengar.

God miljö är god etik

-Det vi gör påverkar andra genom att vi kan påverka vatten, förorena luft, bullra och ge skador på andra byggnader. God miljö är ett krav för att vi skall ta vår roll som samhällsbyggare.

Klimatförändringen gör det nödvändigt att kraftigt få ned och i grunden helt eliminera utsläppen av växthusgaser. Här har vi ansvar för våra barn och barnbarn och alla kommande generationer. Vår påverkan är mycket stor genom att vi använder tunga maskiner och mycket transporter som använder fossila bränslen och i ännu högre grad genom att cement och stål i sin tillverkning genererar stora mängder koldioxid. Här kommer det att behövas mycket nytänkande men vi kan gör mycket med god planering och sunt förnuft. Varje arbetsplats kan sänka sin bränsleförbrukning genom att stänga av maskiner som inte används etc.

Vad gör SAFE?

-Vi samlar alla aktörer i hela grundläggningssektorn och kan därmed få den dialog som krävs för att helheten skall bli så bra som möjligt.

De områden som vi prioriterar är:

-Utbildning. Vi måste ha kompetens i alla faser och kunskap om utförandefrågorna. De går inte att skicka frågor som gäller utförandet vidare i ett stafettlopp till operatören på arbetsplatsen. Kunskapen om såväl teori som praktik måste finnas i design och konstruktion, upphandling, normer, arbetsledning, planering och produktion.

-Certifiering. Vi har börjat ett arbete att kunna certifiera de entreprenörer som vill göra det och hoppas att gå vidare till övriga aktörer i ett senare steg.

-Etikfrågor. Förs fram till SAFE's styrelse där vi genom samtal med olika parter hoppas kunna ge råd och klara ut tveksamheter.

-Normer. Vi kommer att stötta dem som arbetar med normerna särskilt avseende utförandeaspekterna.

-Arbetsmiljö. Vi vill vara ett forum för att utbyta erfarenhet om bra och dåliga exempel för att höja kunskapen. Utbildning och arbetsmiljö hänger samman.

-SAFE vill få ökad mångfald i branschen och uppmuntrar till att behålla kompetensen trots svårare tider så att inte kunskap förloras.

Vår värld har förändrats

Den gamla byggmästarrollen har försvunnit för länge sedan och ersatts av ett allt mer uppdelat rollspel med mer specialiserade men även mer avgränsade roller. Den tydliga ägarrollen ersätts alltmer av tjänstemannaroller som företräder olika intressen. Därför måste vi aktivt arbeta för att ytterst se slutmålet med det vi gör och att ta ansvar för helheten. Vi är samhällsbyggare och har ett mycket stort ansvar för att varje delmoment fungerar i ett helhetsperspektiv. Som individer arbetar vi ytterst för många olika intressenter som är beroende av våra insatser. Vårt ansvar gäller mot den slutliga brukaren, mot ägaren av det vi bygger, mot lagar och avtal, mot medarbetare, mot vår arbetsgivare, mot oss själva och inte minst mot kommande generationer.

Genom att vara proffsiga och öppna och sätta oss in i alla parter behov kan vi klara det uppdraget.

Har vi den vida synen kommer vi att skapa bra lösningar, hålla en god etik och få gott anseende.

Då har vi förutsättningen för att lyckas